

**การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น
ขององค์การบริหารส่วนตำบลบาละและตำบลกาบัง
อำเภอกาบัง จังหวัดยะลา**

สุวรรณิน คณานุวัฒน์^{1*}

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ 1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบาละและตำบลกาบัง (อบต.บาละ และ อบต.กาบัง) อำเภอกาบัง จังหวัดยะลา 2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น จำแนกตาม เพศ อายุ อาชีพ รายได้ และ ระดับการศึกษา และ 3. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยได้มาจากแบบสอบถามประชาชน ในเขตพื้นที่ อบต. บาละ และ อบต.กาบัง 1,060คน ได้รับกลับคืน 1,051 คน (99.15% ของกลุ่มตัวอย่าง) สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที่แบบ One-sample t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณแบบทางเดียว และการทดสอบภายหลังโดยวิธีของเชฟเฟ และ การวิเคราะห์องค์ประกอบ ผลการวิจัยพบว่า 1. โดยรวมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น อยู่ในระดับสูง เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ($P<.05$); 2. สถานภาพส่วนบุคคล (เพศ อายุ อาชีพ รายได้ และ ระดับการศึกษา) มีผลทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนแตกต่างกัน ($P<.05$); 3. มี 3 องค์ประกอบสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของ อบต.บาละ และ อบต.กาบัง ที่ต้องดำเนินการเร่งด่วนคือ 3.1 การวัดประเมินผลและร่วมเป็นกรรมการประเมินผลโครงการต่างๆ 3.2 การเลือกรูปแบบและจัดลำดับความสำคัญของปัญหาของ อบต. และ 3.3 การเพิ่มรายได้และได้รับผล ประโยชน์จากการมีส่วนร่วมในการพัฒนาของประชาชน

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, การพัฒนาท้องถิ่น, อบต.บาละ และ อบต.กาบัง, อำเภอกาบัง, จังหวัดยะลา

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

* ผู้นิพนธ์หลัก e-mail: suwannin.k@gmail.com

PEOPLE'S PARTICIPATION IN LOCAL DEVELOPMENT OF
BALA AND GABUNG SUB-DISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS
AT GABUNG DISTRICT, YALA PROVINCE

Suwannin Kananuwat^{1*}

Abstract

The purpose of this study was threefold: First, to examine participational level of people in term of local development of Bala and Gabung Sub-district Administrative Organizations (Bala & Gabung SAO) at Gabung District, Yala Province; Second, to compare participational level of people in term of local development with gender, occupation, incomes, and educational level; and Third, to analyze crucial factors of people in term of local development. A set of 1,060 questionnaires, 1,051 returned (99.15% of sample) was applied. These statistics were analyzed: frequency, percentage, mean, standard deviation, one-sample t-test, one-way MANOVA and Post Hoc.test by Scheffe, and factor analysis. Research findings were as follows: 1. A whole of participation of people in term of local development was at high level when comparing with the established criteria ($P < .05$); 2. Status of people (gender, aging, occupation, incomes, and educational level) made the participation of people different at the .05 level; 3. There were 3 aspects as crucial components in terms of local development at Bala & Gabung SAO, which have to operate immediately, namely 3.1 Measurement, Evaluation, and Participants as committees for evaluating projects, 3.2 Selecting patterns and Ranking priorities of crucial problems of SAO, and Increasing incomes and benefits from participation in local development of people.

Keywords : Participation, Local development, Bala & Gabung Sub-district Administrative Organization, Gabung District, Yala Province

¹ Assistant Professor of Public Administration Program Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage

* Corresponding author, e-mail: suwannin.k@gmail.com

บทนำ

องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นหน่วยงานภาครัฐด้านการปกครองส่วนท้องถิ่นที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด และยังเป็นหน่วยงานทางการปกครองที่ใช้อำนาจที่ได้รับมาจากหน่วยงานส่วนกลางสูงสุด ดังที่ สมิทท์ (Smith, 1985: 1) และ ฮิล (Hill, 1974) ได้กล่าวว่า เป็นหน่วยงานท้องถิ่นที่ต้องใช้การตัดสินใจเชิงวิกฤตของการกระจายอำนาจทางการเมืองที่พัฒนาความเข้มแข็งของประชาธิปไตย ความรับผิดชอบทางการเมือง ทักษะทางการเมือง และเกียรติภูมิแห่งชาติ ที่จะนำพาภาครัฐใกล้ชิดกับประชาชน รวมทั้งการจัดบริการที่ดีให้กับประชาชน ซึ่งเป็นการส่งเสริมความสามารถในการให้บริการประชาชนเกี่ยวกับสวัสดิการแห่งรัฐ ขณะเดียวกัน สแมนดท์ (Schmandt, 1972) ได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า การกระจายอำนาจจะเป็นการสร้างความพึงพอใจของประชาชนและลดระยะห่างของประชาชนในภูมิภาคที่รู้สึกติดต่อการให้บริการภาครัฐของส่วนกลาง นอกจากนี้ สุวรรณมาลา (Suwanmala, 1991) ได้เสนอแนะในงานวิจัยของเขาว่า รัฐบาลไทยควรมีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการลงไปสู่หน่วยงานภาคท้องถิ่น (เทศบาล หรือ องค์การบริหารส่วนตำบล) และควรมีการควบคุมและตรวจสอบที่เข้มแข็งจากส่วนกลางเพื่อส่งเสริมให้ท้องถิ่นมีความสามารถในการบริหารจัดการ รวมทั้งมีผลผลิตที่เหมาะสมกับท้องถิ่น

ในทำนองเดียวกันรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เกือบทุกฉบับ ได้เปิดโอกาสให้ประชาชน ได้มีส่วนร่วมทางการเมือง โดยที่พลเมืองย่อมมีสิทธิรับรู้และแสดงความคิดเห็นเพื่อประกอบการจัดทำและตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ ทั้งในระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับท้องถิ่น รวมทั้งการพิจารณาร่างกฎหมาย กฎ และโครงการหรือกิจกรรมที่อาจมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ โดยปกติสุข คุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ สุขภาพ และหน่วยงานของรัฐ องค์การภาคเอกชน องค์การเอกชน หรือองค์กรใดที่ดำเนินกิจกรรมโดยใช้เงินแผ่นดิน มีหน้าที่ต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการดังกล่าวต่อสาธารณะเพื่อให้พลเมืองได้ติดตามและตรวจสอบ นอกจากนี้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559 ยังได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา เกี่ยวกับ “ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมในสังคม” ที่ให้ความสำคัญกับการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมให้ทุกคนในสังคมไทยควบคู่กับการเสริมสร้างขีดความสามารถในการจัดการความเสี่ยงและสร้างโอกาสในชีวิตให้แก่ตนเอง การจัดการทางสังคมตามสิทธิขั้นพื้นฐาน เน้นการสร้างภูมิคุ้มกันระดับปัจเจก และสร้างการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในการพัฒนาประเทศ การเสริมสร้างพลังให้ทุกภาคส่วนสามารถเพิ่มทางเลือกการใช้ชีวิตในสังคม และการมีส่วนร่วมในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอย่างมีคุณค่าและศักดิ์ศรี ทุกคนสามารถแสดงออกทางความคิดอย่างสร้างสรรค์ เพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถของชุมชนในการจัดการปัญหาของชุมชน สร้างความสัมพันธ์ของคนในสังคมให้มีคุณค่าร่วม และตระหนักถึงผลประโยชน์ของสังคม และเสริมสร้างการบริหารราชการแผ่นดินที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส มีระบบตรวจสอบและการรับผิดชอบที่รัดกุม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555)

ดังนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น จึงเป็นอีกบทบาทหนึ่งที่ประชาชนจะได้มีส่วนร่วมทางการเมืองที่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ซึ่งจากการศึกษาของ นรา ศรีวงษา (2557) พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลโคกสว่าง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ด้านการมีส่วนร่วมค้นหาปัญหาความต้องการด้านการมีส่วนร่วมวิเคราะห์ปัญหาความต้องการ ด้านการมีส่วนร่วมวางแผนการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล ขณะเดียวกันจากการศึกษาของ รจนา

น้อยปลูก (2557) พบว่า การมีส่วนร่วมโดยรวมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหาร ส่วนตำบลแจ้ห่ม อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง อยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาและ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ อบต.ดังกล่าว เรียงลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลแจ้ห่มควรมีการให้ความรู้ความ เข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่นเพื่อให้ประชาชนทราบถึงความสำคัญของแผนพัฒนาท้องถิ่น ควรส่งเสริมความเข้าใจให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น และมีส่วนร่วมในการ ตรวจสอบผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลแจ้ห่ม และองค์การบริหารส่วนตำบลแจ้ห่ม ควรรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการเพื่อนำมาปรับปรุงการ บริหารงานให้มีประสิทธิภาพ

จากแนวคิดและรายงานวิจัยตามความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ทำให้ ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของ อบต.บาละ และ อบต.กาบัง ในเขตพื้นที่อำเภอกาบัง จังหวัดยะลา เพื่อที่จะได้นำผลของการวิจัยเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสำหรับ พัฒนา ปรับปรุงการปฏิบัติงานของ อบต.ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของ อบต.บาละ และ อบต.กาบัง อำเภอกาบัง จังหวัดยะลา
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของ อบต.บาละ และ อบต.กาบัง อำเภอกาบัง จังหวัดยะลา จำแนกตาม เพศ อายุ อาชีพ รายได้ และ ระดับการศึกษา
3. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของ อบต.บาละ และ อบต. อำเภอกาบัง จังหวัดยะลา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจและเชิงพรรณนา (Survey and Descriptive Research Studies) โดยเครื่องมือวิจัยได้รับการตรวจสอบความตรง (Validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน และมีค่า สัมประสิทธิ์ความสอดคล้องเป็น 0.955 ขณะเดียวกันการตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) โดยได้นำ เครื่องมือไปลองใช้ (Tryout) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างจริง 30 คน คำนวณค่าสัมประสิทธิ์ ความเที่ยงแบบอัลฟ่าทั้งฉบับเป็น 0.983 และ หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลได้ 1,051 ชุด ได้ค่าสัมประสิทธิ์ ความเที่ยงแบบอัลฟ่ารวมทั้งฉบับเป็น 0.969 แบบสอบถามทั้งหมด 1,060 ชุด ถูกนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล กับประชาชนใน อบต.บาละ และ อบต.กาบัง และ หลังจากได้รับข้อมูลกลับคืน 1,051 ชุด ข้อมูลทั้งหมดถูก นำไปวิเคราะห์โดยใช้ค่าสถิติ จำนวน (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่าทีแบบ One sample t-test, การวิเคราะห์ ความแปรปรวนพหุคูณแบบทางเดียว (One-way MANOVA) และ การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) สำหรับผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเสนอในรูปตารางประกอบการอธิบาย

ผลการวิจัย

1. ศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1 “ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของ อบต.บาละ และ อบต.กาบัง อำเภอกาบัง จังหวัดยะลา” พบว่า โดยรวมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบาละ และ ตำบลกาบัง อำเภอกาบัง จังหวัดยะลาอยู่ในระดับสูง เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ($\text{Mean} \geq 60\%$ หรือ 3 ใน 5 ตามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยมีค่าเฉลี่ยเป็น 3.19 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ ในทำนองเดียวกันเมื่อพิจารณาภาพรวมในแต่ละรายปัจจัยพบว่า มี 3 จากทั้งหมด 4 ปัจจัยอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ การได้รับผลประโยชน์ในการพัฒนา อบต. การตัดสินใจในการพัฒนา อบต. และการดำเนินกิจกรรมในการพัฒนา อบต. โดยมีค่าเฉลี่ยเป็น 3.44, 3.31, และ 3.07 ตามลำดับ เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ ส่วนปัจจัยที่อยู่ในระดับต่ำอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 มีเพียง 1 ปัจจัยคือ การติดตามประเมินผลของ อบต. มีค่าเฉลี่ยเป็น 2.94 ซึ่งข้อค้นพบนี้ไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ภาพรวมของปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของ อบต.บาละ และ อบต.กาบัง อำเภอกาบัง จังหวัดยะลา

รายการ	เกณฑ์ 60% หรือ 3/5 ของ 5 Scales			
	$\bar{X}$	S.D	t-value	แปลความหมาย
1. การตัดสินใจในการพัฒนา อบต.	3.31	0.89	10.84*	สูง
2. การดำเนินกิจกรรมในการพัฒนา อบต.	3.07	0.87	2.49*	สูง
3. การได้รับผลประโยชน์ในการพัฒนา อบต.	3.44	0.98	14.62*	สูง
4. การติดตามประเมินผลของ อบต.	2.94	0.92	-2.17*	ต่ำ
รวม	3.19	0.81	7.18*	สูง

* $P < .05$

2. ศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 “เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น จำแนกตาม เพศ อายุ อาชีพ รายได้ และ ระดับการศึกษา สรุปได้ดังนี้

2.1 การเปรียบเทียบตามเพศ พบว่า เกือบทุกรายการที่ทดสอบ ประชาชนเพศชายและหญิงมีส่วนร่วมแตกต่างกันใน 3 ด้านคือ ด้านการตัดสินใจในการพัฒนา อบต. ด้านการได้รับผลประโยชน์ในการพัฒนา อบต. และ ด้านการติดตามประเมินผลของ อบต. โดยพบว่า ประชาชนเพศชาย มีส่วนร่วมในการพัฒนา อบต. ทั้ง 3 ด้าน สูงกว่าประชาชนเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

2.2 การเปรียบเทียบตาม กลุ่มอายุ พบว่า ปัจจัยที่กลุ่มอายุทำให้การมีส่วนร่วมแตกต่างกัน มีเพียง 2 ใน 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการดำเนินกิจกรรมในการพัฒนา อบต. ประชาชนกลุ่มอายุ 26-50 ปี ($\text{Mean}=3.08$) และ กลุ่มอายุมากกว่า 50 ปี ($\text{Mean}=3.08$) มีส่วนร่วม สูงกว่า กลุ่มอายุ ต่ำกว่า 26 ปี ($\text{Mean}=2.85$) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ และ (2) ด้านการติดตามประเมินผลของ อบต. ประชาชนกลุ่มอายุมากกว่า 50 ปี ($\text{Mean}=3.04$) มีส่วนร่วม สูงกว่า กลุ่มอายุ ต่ำกว่า 26 ปี ($\text{Mean}=2.70$) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้

2.3 การเปรียบเทียบตาม **กลุ่มอาชีพ** พบว่า ปัจจัยที่กลุ่มอาชีพทำให้การมีส่วนร่วมแตกต่างกันทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ (1) **ด้านการตัดสินใจในการพัฒนา อบต.** ประชาชนกลุ่มอาชีพค้าขาย (Mean=3.54) และ กลุ่มอาชีพรับราชการ (Mean=3.51) มีส่วนร่วม สูงกว่า กลุ่มอาชีพอื่นๆ (Mean=3.10) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ (2) **ด้านการดำเนินกิจกรรมในการพัฒนา อบต.** ประชาชนกลุ่มอาชีพราชการ (Mean=3.43) มีส่วนร่วม สูงกว่า กลุ่มอาชีพเกษตรกร (Mean=2.98) กลุ่มอาชีพรับจ้างทั่วไป (Mean=3.03) กลุ่มอาชีพพ่อบ้าน/แม่บ้าน (Mean=2.85) และ กลุ่มอาชีพอื่นๆ (Mean=3.10) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ (3) **ด้านการได้รับผลประโยชน์ในการพัฒนา อบต.** ประชาชนกลุ่มอาชีพค้าขาย (Mean=3.59) และ กลุ่มเกษตรกร (Mean=3.51) มีส่วนร่วม สูงกว่า กลุ่มอาชีพอื่นๆ (Mean=3.08) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ และ (4) **ด้านการติดตามประเมินผลของ อบต.** ประชาชนกลุ่มอาชีพข้าราชการ (Mean=3.30) มีส่วนร่วม สูงกว่า กลุ่มอาชีพรับจ้างทั่วไป (Mean=2.87) กลุ่มอาชีพเกษตรกร (Mean=2.82) และ กลุ่มอาชีพอื่นๆ (Mean=2.77) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้

2.4 การเปรียบเทียบตาม **กลุ่มรายได้** พบว่า ปัจจัยที่กลุ่มรายได้ทำให้การมีส่วนร่วมแตกต่างกันทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ (1) **ด้านการตัดสินใจในการพัฒนา อบต.** ประชาชนกลุ่มรายได้ 10,001-15,000 บาท (Mean=3.58) มีส่วนร่วม สูงกว่า กลุ่มรายได้ 5,000-10,000 บาท (Mean=3.30) กลุ่มรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท (Mean=3.12) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ (2) **ด้านการดำเนินกิจกรรมในการพัฒนา อบต.** ประชาชนกลุ่มรายได้มากกว่า 15,000 บาท (Mean=3.28) กลุ่มรายได้ 10,001 - 15,000 บาท (Mean=3.16) และ กลุ่มรายได้ 5,000-10,000 บาท (Mean=3.08) มีส่วนร่วม สูงกว่า กลุ่มรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท (Mean=2.83) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ (3) **ด้านการได้รับผลประโยชน์ในการพัฒนา อบต.** ประชาชนกลุ่มรายได้ 10,001-15,000 บาท (Mean=3.77) กลุ่มรายได้ กลุ่มรายได้ 5,000-10,000 บาท (Mean=3.54) และ กลุ่มรายได้มากกว่า 15,000 บาท (Mean=3.33) มีส่วนร่วม สูงกว่า กลุ่มรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท (Mean=3.12) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ และ (4) **ด้านการติดตามประเมินผลของ อบต.** ประชาชนกลุ่มรายได้มากกว่า 15,000 บาท (Mean=3.19) และ กลุ่มรายได้ 10,001-15,000 บาท (Mean=3.11) มีส่วนร่วมในด้านการติดตามประเมินผลของ อบต. สูงกว่า กลุ่มรายได้ 5,000-10,000 บาท (Mean=2.88) และ กลุ่มรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท (Mean=2.76) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้

2.5 การเปรียบเทียบตาม **กลุ่มระดับการศึกษา** พบว่า ปัจจัยที่กลุ่มรายได้ทำให้การมีส่วนร่วมแตกต่างกันทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ (1) **ด้านการตัดสินใจในการพัฒนา อบต.** ประชาชนกลุ่มการศึกษาปริญญาตรี (Mean=3.59) มีส่วนร่วม สูงกว่า กลุ่มการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี (Mean=3.21) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ (2) **ด้านการดำเนินกิจกรรมในการพัฒนา อบต.** ประชาชนกลุ่มการศึกษาปริญญาตรี (Mean=3.39) มีส่วนร่วม สูงกว่า กลุ่มการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี (Mean=2.98) และ กลุ่มการศึกษาอื่นๆ (Mean=2.82) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ (3) **ด้านการได้รับผลประโยชน์ในการพัฒนา อบต.** ประชาชนกลุ่มการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี (Mean=3.52) มีส่วนร่วม สูงกว่า กลุ่มการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี (Mean=3.08) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ และ (4) **ด้านการติดตามประเมินผลของ อบต.** ประชาชนกลุ่มการศึกษาปริญญาตรี (Mean=3.22) มีส่วนร่วมในด้านการ

การติดตามประเมินผลของ อบต. สูงกว่า กลุ่มการศึกษาคำว่าปริญาตรี (Mean=2.83) และ กลุ่มการศึกษาอื่นๆ (Mean=2.88) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้

3. ศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 3 “วิเคราะห์องค์ประกอบสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น” ผลจากการศึกษาเบื้องต้นพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ของการวัดความเพียงพอของข้อมูลการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีวัดแบบ ไกเซอร์ เมเยอร์-โอลกิน (Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy) มีค่าเท่ากับ 0.963 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 [Bartlett's Test of Sphericity Approx. Chi-Square = 21105.465, df =231, and Sig.= 0.000] นอกจากนี้ยังพบว่า ข้อมูลทั้งหมดสามารถสกัดองค์ประกอบได้เป็น 3 องค์ประกอบหลัก ซึ่งสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 73.53 สำหรับผลการวิเคราะห์องค์ประกอบ ได้ 3 องค์ประกอบสำคัญ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 องค์ประกอบสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบลกาบัง อำเภอกาบัง จังหวัดยะลา

รายการ	ประเด็นสำคัญ	น้ำหนักองค์ประกอบ
องค์ประกอบที่ 1 “การมีส่วนร่วมในการวัด ประเมินผล บำรุงรักษา ติดตาม ชี้นำแก้ไขข้อบกพร่อง และเป็นกรรมการประเมินผลโครงการต่างๆ ของ อบต.” เรียกชื่อว่า วัดประเมินผล และเป็นกรรมการประเมินผลโครงการต่างๆ	● ร่วมประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาสามปีของ อบต. บาละ/อบต.กาบัง	.823
	● ร่วมติดตาม ประเมินผล การบำรุงรักษา โครงการที่ อบต.บาละ/อบต.กาบัง ไว้ให้ใช้ประโยชน์	.792
	● ร่วมประเมินผลการปรับปรุงระบบการบริหารงานของ อบต.บาละ/อบต.กาบัง ให้มีประสิทธิภาพ	.783
	● ร่วมประเมินผลโครงการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของ อบต.บาละ/อบต.กาบัง	.782
	● ร่วมชี้แนะและแก้ไขข้อบกพร่องในโครงการพัฒนา อบต.บาละ/อบต.กาบัง ให้กับเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง	.782
	● ร่วมติดตามประเมินผลการใช้ประโยชน์จากโครงการพัฒนาตามแผนพัฒนา อบต.บาละ/อบต.กาบัง	.741
	● การร่วมตรวจสอบการดำเนินโครงการในแผนพัฒนา อบต.บาละ/อบต.กาบัง	.725
	● ร่วมเป็นคณะกรรมการในการประเมินผลงานการปฏิบัติงานตามแผน โครงการในแผนพัฒนาอบต.บาละ/อบต.กาบัง	.645
องค์ประกอบที่ 2 “เลือกแผนงาน ปัญหา รูปแบบหรือวิธีการจัดทำ จัดลำดับความสำคัญของปัญหา และความต้องการของชุมชน” เรียกชื่อว่า เลือกรูปแบบและจัดลำดับความสำคัญของปัญหา	● มีส่วนร่วมในการเลือกแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมในการแก้ไขปัญหามุมชน	.816
	● มีส่วนร่วมในการเลือกปัญหาและความต้องการในการพัฒนาชุมชน	.806
	● มีส่วนร่วมในการค้นหารูปแบบและวิธีการพัฒนาหรือแก้ไขหรือลดปัญหาของชุมชน	.777
	● มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชน	.774
	● มีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา และความต้องการในการพัฒนาชุมชน	.751

ตารางที่ 2 (ต่อ)

รายการ	ประเด็นสำคัญ	น้ำหนัก องค์ประกอบ
องค์ประกอบที่ 3 “เพิ่มรายได้ ได้รับผล ประโยชน์จาก งบประมาณ การส่งเสริม อาชีพ และ ค่าตอบแทน จากการมีส่วนร่วมในการ พัฒนา” เรียกชื่อว่า การ เพิ่มรายได้และได้รับผล ประโยชน์จากการมีส่วน ร่วมในการพัฒนา	● เพิ่มรายได้ในการประกอบอาชีพ ซึ่งเป็นผลจากโครงการ ฝึกอบรมของ อบต.บालะ/อบต.กาบัง	.836
	● ได้รับประโยชน์จากงบประมาณในการสนับสนุนการ พัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบาละ/องค์การบริหาร ส่วนตำบลกาบัง	.836
	● ชุมชนได้รับประโยชน์จากการสนับสนุนและส่งเสริม อาชีพขององค์การบริหารส่วนตำบลบาละ/องค์การ บริหารส่วนตำบลกาบัง	.805
	● ได้รับค่าตอบแทนจากการมีส่วนร่วมในการพัฒนาของ องค์การบริหารส่วนตำบลบาละ/องค์การบริหารส่วน ตำบลกาบัง	.677

องค์ประกอบที่ 1 เรียกชื่อด้านนี้ว่า “การวัดประเมินผลและร่วมเป็นกรรมการประเมินผลโครงการต่างๆ” ประกอบด้วย 8 ประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องคือ 1. ประเมินผลการดำเนินงาน 2. ติดตามประเมินผล การบำรุงรักษา โครงการ 3. ประเมินผลการปรับปรุงระบบการบริหารงาน 4. ประเมินผลโครงการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 5. ชี้แนะและแก้ไขข้อบกพร่องในโครงการพัฒนา 6. ติดตามประเมินผลการใช้ประโยชน์จากโครงการ 7. ร่วมตรวจสอบการดำเนินโครงการในแผนพัฒนา และ 8. เป็นคณะกรรมการในการประเมินผลงานการปฏิบัติงาน

องค์ประกอบที่ 2 เรียกชื่อด้านนี้ว่า “การเลือกรูปแบบและจัดลำดับความสำคัญของปัญหาของ อบต.” ประกอบด้วย 5 ประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องคือ 1. ร่วมเลือกแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม แก้ไขปัญหาชุมชน 2. ร่วมเลือกปัญหาและความต้องการในการพัฒนาชุมชน 3. ร่วมค้นหารูปแบบและวิธีการพัฒนา 4. ร่วมจัดทำแผนพัฒนาชุมชน และ 5. ร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา

องค์ประกอบที่ 3 เรียกชื่อด้านนี้ว่า “การเพิ่มรายได้และได้รับผล ประโยชน์จากการมีส่วนร่วม” ประกอบด้วย 4 ประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องคือ 1. เพิ่มรายได้ในการประกอบอาชีพ 2. ได้รับประโยชน์จากงบประมาณในการสนับสนุนการพัฒนา อบต. 3. ได้รับประโยชน์จากการสนับสนุนและส่งเสริมอาชีพของ อบต. และ 4. ได้รับค่าตอบแทนจากการมีส่วนร่วมในการพัฒนาของ อบต.

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณที่มุ่งเน้นการศึกษาประเด็นสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง องค์การบริหารส่วนตำบลบาละ และ องค์การบริหารส่วนตำบลกาบัง โดยใช้สถิติขั้นสูงสำหรับจัดลำดับความสำคัญให้ ทั้งนี้เป็นเพราะในการศึกษาครั้งนี้ เกือบทุกประเด็นมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน ในทางปฏิบัติถ้าจะให้มีการแก้ไขปัญหาให้ครบทุกปัญหาอาจมีผลกระทบกับประเด็นต่างๆ ดังนั้นการนำเอาสถิติขั้นสูงมาวิเคราะห์ปัญหาสำคัญจึงเป็นแนวทางหนึ่งที่เหมาะสมสำหรับการค้นหาปัญหาที่สำคัญเหล่านั้น นอกจากประเด็นที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้พยายามออกแบบงานวิจัยให้เหมาะสม โดยมีการเน้นตัวแปรที่นำมา

ศึกษา การเลือกกลุ่มตัวอย่าง การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสม รวมทั้งได้มีการระมัดระวังในการแปลความหมายข้อมูล สำหรับประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายเป็นดังนี้

1. จากการวิจัยที่ค้นพบว่า การมีส่วนร่วมโดยรวมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของ อบต.บาละ และ อบต.กาบัง อำเภอกาบัง มี 3 จาก 4 ปัจจัย อยู่ในระดับสูง มีเพียง 1 ปัจจัยคือ การติดตามประเมินผลของ อบต. อยู่ในระดับต่ำ ข้อค้นดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า การติดตามประเมินผลส่วนใหญ่มักจะต้องใช้คนที่มีความรู้ความสามารถในเชิงวิชาการร่วมในการดำเนินการ อย่างไรก็ตามงานวิจัยของ สำเร็จ เพ็ชรนพรัตน์ (2555) ได้เสนอประเด็นนี้ไว้ว่า ผู้บริหารและประชาชนจะต้องร่วมมือกันดำเนินการตามแผนที่กำหนด เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการพัฒนาท้องถิ่น ขณะเดียวกัน ปิยะนุช คล้ายเงิน และ พงศ์ สัณห์ ศรีสมทรัพย์ (2545) กล่าวว่า บุคลากรที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่ำ จะขาดความรู้ในการนำเทคนิคใหม่ๆ มาใช้ในการปฏิบัติตามภารกิจ ดังนั้นในการเลือกใช้คนให้มีส่วนร่วมกับงานใด จะต้องคำนึงถึงความรู้ความสามารถของบุคคลเหล่านั้นด้วย

2. จากข้อค้นพบที่ค้นพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ ที่มีสถานภาพคือ เพศชาย มีอายุมากกว่า 25 ปีขึ้นไป มีอาชีพค้าขาย และ รับราชการ มีรายได้ 10,001-15,000 บาทขึ้นไป และ สำเร็จการศึกษาปริญญาตรี จะเป็นผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของ อบต.บาละ และ อบต.กาบัง มากที่สุด ถ้าพิจารณาจากข้อค้นพบดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า ส่วนใหญ่ผู้ที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นมักจะมี วุฒิภาวะที่เหมาะสมคือ มีวัยวุฒิเป็นที่ยอมรับ มีอาชีพที่มั่นคง มีรายได้สูง และมีระดับการศึกษาดี ดังนั้นในการพัฒนา อบต. ทั้งสองแห่ง จึงเป็นนิมิตหมายที่ดีที่มีประชาชนที่มีความรู้ความสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา ดังที่ ยุพาพร รูปงาม (2545) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นผลมาจากการเห็นพ้องกันในเรื่องของความต้องการและทิศทางของการเปลี่ยนแปลงและความเห็นพ้องต้องกันจะต้องมีมากจนเกิดความคิดริเริ่มโครงการเพื่อการปฏิบัติ เหตุผลเบื้องต้นแรกของการที่มีคนมารวมกันได้ ควรจะต้องมีการตระหนักว่าปฏิบัติการทั้งหมดหรือการกระทำทั้งหมดที่ทำโดยกลุ่มหรือในนามกลุ่มนั้นกระทำผ่านองค์การ ดังนั้นองค์การจะต้องเป็นเสมือนตัวนำให้บรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงได้ ในทำนองเดียว นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2546: 4) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมว่า การมีส่วนร่วมเป็นการที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดที่ไม่เคยได้เข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ หรือเข้าร่วมการตัดสินใจหรือเคยเข้าร่วมด้วยเล็กน้อยได้เข้าร่วมด้วยมากขึ้น มีอิสรภาพและมีความเสมอภาค มิใช่มีส่วนร่วมอย่างผิวเผินแต่เข้าร่วมด้วยอย่างแท้จริงและการเข้าร่วมนั้นเริ่มตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้นสุดท้ายของโครงการ เป็นต้น

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบที่พบว่า มี 3 องค์ประกอบสำคัญที่ควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขอย่างเร่งด่วนคือ องค์ประกอบที่ 1 “การวัดประเมินผลและร่วมเป็นกรรมการประเมินผลโครงการต่างๆ” ประกอบด้วย 8 ประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องคือ 1) ประเมินผลการดำเนินงาน 2) ติดตาม ประเมินผล การบำรุงรักษา โครงการ 3) ประเมินผลการปรับปรุงระบบการบริหารงาน 4) ประเมินผลโครงการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 5) ชี้แนะและแก้ไขข้อบกพร่องในโครงการพัฒนา 6) ติดตามประเมินผลการใช้ประโยชน์จากโครงการ 7) ร่วมตรวจสอบการดำเนินโครงการในแผนพัฒนา และ 8) เป็นคณะกรรมการในการประเมินผลงานการปฏิบัติงาน องค์ประกอบที่ 2 “การเลือกรูปแบบและจัดลำดับความสำคัญของปัญหาของ อบต.” ประกอบด้วย 5 ประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องคือ 1) ร่วมเลือกแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม แก้ไขปัญหาชุมชน 2) ร่วมเลือกปัญหาและความต้องการในการพัฒนาชุมชน 3) ร่วมค้นหารูปแบบและวิธีการพัฒนา 4) ร่วมจัดทำแผนพัฒนาชุมชน และ 5) ร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา และ องค์ประกอบที่ 3 “การเพิ่มรายได้และได้รับผล ประโยชน์จากการมีส่วนร่วม” ประกอบด้วย 4 ประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องคือ 1) เพิ่มรายได้ในการประกอบอาชีพ 2) ได้รับประโยชน์จากงบประมาณในการสนับสนุนการพัฒนา อบต. 3) ได้รับประโยชน์จากการสนับสนุนและส่งเสริมอาชีพของ อบต. และ 4)

ได้รับคำตอบแทนจากการมีส่วนร่วมในการพัฒนาของ อบต. ข้อค้นพบทั้งหมดนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับ ควรได้มีการวางแผนกลยุทธ์ (Strategic Planning) วางแผนปฏิบัติการ (Operational Planning) และ วางแผนการแก้ปัญหา (Problem Planning) ให้ชัดเจน และ ให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลอย่างเด่นชัด ดังที่ Szentendre (อ้างถึงใน ถวิลวดี บุรีกุล, 2545: 30-31) ได้กล่าวถึง การแบ่งกระบวนการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ขั้นตอนคือ 1) การมีส่วนร่วมการวางแผน 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ 3) การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ และ 4) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

หน่วยงานการบังคับบัญชาที่เกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยเฉพาะกระทรวงมหาดไทย ควรได้ศึกษารายละเอียดที่ค้นพบจากงานวิจัยนี้ แล้วนำรายละเอียดจากการค้นพบไปจัดทำเป็นแผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติการ และ แผนการแก้ปัญหา ทั้งนี้เพื่อให้มีการดำเนินงานให้สอดคล้องกับแผนแม่บทของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อบต.ทั้งสองแห่งนี้เป็น อบต.ที่มีพื้นที่อยู่ในเขตเสี่ยงภัยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ การวางแผนที่ชัดเจนจะนำไปสู่การปฏิบัติตามแผนได้อย่างดีและมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. จากข้อค้นพบการวิจัยที่พบว่า มีประชาชนกลุ่มหนึ่งที่มี วิทยุชุมชน และ มีรายได้ และความมั่นคงในอาชีพ ได้มีโอกาสสูงในการเข้าร่วมพัฒนาท้องถิ่นของ อบต.ทั้งสองแห่ง ผู้บริหาร อบต.ทั้งสองแห่ง ควรที่จะมอบหมายงานที่เหมาะสมกับคนกลุ่มอื่นๆ ให้ได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนา อบต.
2. อบต.ทั้งสองแห่ง ควรจัดทำบัญชีรายชื่อประชาชนที่อยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ตามความสามารถของประชาชน ทั้งนี้เพื่อให้โอกาสประชาชนทุกคนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
3. องค์ประกอบสำคัญที่ค้นพบจากงานวิจัยนี้ทั้ง 3 องค์ประกอบ อบต.ทั้งสองแห่งควรได้มีการวิเคราะห์หรือสังเคราะห์ข้อมูลอีกครั้งหนึ่งแล้วนำข้อมูลที่สำคัญและเหมาะสมไปปรับแผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติ และ แผนแก้ปัญหา ของ อบต. ให้เป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ควรมีการศึกษาถึงประเด็น ภาวะผู้นำของ อบต.ทั้งสองแห่ง ตามทัศนะของประชาชนที่อยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ
2. ควรมีการศึกษาในประเด็นของความสัมพันธ์เชิงเหตุผล (Causal Analysis) ทั้งนี้เพื่อจะได้ทราบว่าประสิทธิผลของ อบต.นั้นได้รับอิทธิพลทางตรง หรือ ทางอ้อม มาจากปัจจัยใด ถ้ามีการออกแบบการวิจัยที่เหมาะสม ผลของการวิจัยจะชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่า อบต. ควรจะต้องวางแผนเตรียมการกำลังคนหรือสิ่งแวดลอม หรือ ปัจจัยเอื้ออื่นๆ อย่างไร จึงจะทำให้ อบต.ทั้งสองแห่งมีประสิทธิผลและประสิทธิภาพสูงสุด
3. ผลจากการวิจัยทุกครั้งทุกเรื่อง ควรมีการนำเสนอต่อประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ของ อบต. ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนทุกคนได้มีส่วนร่วมและมีโอกาสในการแสดงความคิดเห็นเพื่อพัฒนาท้องถิ่นตามความเหมาะสมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ถวิลวดี บุรีกุล. (2545). “การมีส่วนร่วม แนวคิด ทฤษฎีและกระบวนการ” เอกสารประกอบการศึกษาดูงานของคณะกรรมการพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา, องค์กรที่ 17 มิถุนายน 2551 ณ สถาบันพระปกเกล้า.
- นรา ศรีวงษา. (2557). “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล โคกสว่าง อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด”, วารสารการเมืองการปกครอง กิจการสาธารณะ. 4, 2 (มีนาคม-สิงหาคม): 296.
- นรินทร์ ชัยพัฒน์พงศา. (2546). การมีส่วนร่วม หลักการพื้นฐาน เทคนิค และ กรณีตัวอย่าง. กรุงเทพมหานคร: 598 Print
- ปิยะนุช เงินคล้าย และ พงศ์สิทธิ์ ศรีสมทรัพย์. (2542). “การประเมินประสิทธิภาพการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น,” วารสารวิจัยรามคำแหง ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, ฉบับพิเศษ, 2545.
- ยุพาพร รูปงาม. (2545). การมีส่วนร่วมของข้าราชการสำนักงานงบประมาณในการปฏิรูประบบราชการ. ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- รจนา น้อยปลูก. (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลแจ้ห่ม อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง, งานนิพนธ์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารท้องถิ่น) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเนชั่น
- สุทธนู ศรีไสย์. (2551). สถิติประยุกต์สำหรับงานวิจัยทางสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2555). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555–2559), สืบค้นจาก <http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?Ta bid= 395> สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2558.
- สำเร็จ เพ็ชรนพรัตน์. (2555). การบริหาร การพัฒนา และ การมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืน ในองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง จังหวัดปทุมธานี องค์การบริหารส่วนตำบลบางน้ำผึ้ง จังหวัดสมุทรปราการ. คุษนิพนธ์สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- Hill, D.M. (1974). Democratic theory and local government, London: George Allen and Unwin.
- Schmandt, Henry J. (1972). “Municipal decentralization: An overview,” Public Administration Review, 32 (October): 571-588.
- Smith, B.C. (1985). Decentralization: The territorial dimension of the State. London: George Allen and Unwin.
- Suwanmala, Charas. (1991). Central control and local productivity: A case study in Thailand. Dissertation for Ph.D. program in Political Science, DeKalb, Illinois: Northern Illinois University. Available from ProQuest Dissertations and Theses; 1991; ProQuest Dissertations & Theses Global: Social Sciences.